

IMMATERIEEL TESTAMENT

ANDRIES VAN BAARLE
22 APRIL 1951

VOOR MIJ VERSCHEEN - OP 18 JANUARI 2024 EN 28 FEBRUARI 2024 - DE HEER ANDRIES JACOBUS VAN BAARLE, GEBOREN OP 22 APRIL 1951 IN DEN HAAG, ALS ZOON VAN JAKOB EN LIDEWIJ VAN BAARLE - DE VRIES, VADER VAN ARIANE EN RUUD, SCHOONVADER VAN LARS EN SANNE, GROOTVADER VAN STERRE, MERLIJN, SOPHIE EN COCO, IN LIEFDEVOLLE HERINNERING AAN WIE HIJ IN 1974 TROUW BELOOFDE: MAARTJE VAN BAARLE - DE JONG, DOCHTER VAN KLAAS EN ELS DE JONG - VAN WELIE. ANDRIES VAN BAARLE VERTROUWDE MIJ DE VOLGENDE KOESTERINGEN TOE, IN WILLEKEURIGE VOLGORDE.

1. MUZIEK SPREEKT VOORBIJ DE WOORDEN

Al zolang ik me kan herinneren heb ik een grote liefde voor muziek. Het begon bij orgelmuziek. Toen ik jong was, heb ik orgellessen gehad op een pedaalharmonium. Dat was zo mooi, ik heb die klanken werkelijk opgezopen. Toen ik ouder was speelde ik graag voor kerktijd psalmen op het harmonium, totdat de burens dat niet meer zo'n goed idee vonden.

Als tiener trapte ik mezelf op de fiets door het hele Westland, om te luisteren naar de orgelwerken die Feike Asma speelde. De kerken zaten in die tijd propvol en ook mij ontroerde de muziek die hij speelde enorm. Met zijn enorme handen sloeg hij op het orgel. Ik herinner me een concert van Feike Asma in de Oude Kerk in Amsterdam. Het was 1982 en ik voel de ontroering van dat moment nog steeds. Wat een magie!

Ik beleef ongelooflijk veel plezier in het samen zingen en beluister muziek waar ik en wanneer ik maar kan. Ik ga heel graag naar concerten met mensen die ik liefheb. Mijn vrienden en kennissen, familie, kinderen en kleinkinderen, ik nodig ze graag en vaak uit om samen te genieten van muziek. Ik denk dat ik bijna alle kerken in het land wel eens heb bezocht.

Muziek is meerstemmig. Het is een soort wonder waar je deel van uitmaakt. Door het te maken of te beluisteren. Alleen of samen met anderen. Jos Kessels zoekt in zijn boek 'Taal geven aan muziek' naar woorden voor de kracht van muziek. De gewone taal schiet daarvoor tekort. John Eliot Gardiner schreef een boek over Bach met de titel 'Muziek als wenk van de hemel'. Muziek is een medicijn voor de ziel!

2. WEES OPGEWEKT EN DANKBAAR

Muziek is één en al troost. Luister maar naar deel vijf van het requiem van Brahms: *'Jullie hebben nu verdriet, maar ik zal jullie terugzien en dan zul je blij zijn, en niemand zal je die vreugde afnemen'* (naar Johannes 16:22). Of *'Zoals een moeder haar zoon troost, zo zal ik jullie troosten'* (naar Jesaja 66:13a). Of het requiem van Fauré. Jos Kessels beschrijft in 'Het Welgetemperd Gemoed' de troostrijke kracht van Das Wohltemperierte Klavier van Bach. Het komt recht uit de ziel.

Troost is belangrijk. Het geeft mij kracht. Zonder hoop is troost niet mogelijk en ik ben van de hoop. Wees opgewekt en dankbaar, zei Toon Hermans ooit. Ze horen bij elkaar. Als je dankbaar bent, ben je ook opgewekt. Als je opgewekt bent, is het gemakkelijker om dankbaarheid te voelen.

Ik ben ongeloofelijk dankbaar dat ik het leven heb mogen leiden met Maartje samen. En dat dat ook verder reist in het nu, in mij, in onze kinderen en in de kleinkinderen. Maartje kwam moeilijk d'r nest uit en die kwaliteit heeft één van mijn kleindochters geërfd. Fantastisch vind ik dat. Het leven gaat door. En die gedachte troost!

3. KUNNEN VOELEN IS RIJKDOM

Mijn ouders waren geen enorme voelers. Tenminste, er werd bij ons thuis bijna niet gesproken over emoties en je liet ze ook niet zien. Dat is best gek nu ik erover nadenk, want ik ben echt heel erg van het gevoel heb ik geleerd.

Het is een rijkdom dat je kunt voelen. En zeker als je dat samen kunt beleven. Dat hoeft echt niet met veel woorden. Maartje heeft me daarin veel geleerd. Als Maartje en ik samen in de kerk zaten, of bij een concert, dan hielden we elkaars handen vast. Kruislings; mijn rechter in haar rechter en de linkerhanden ook bij elkaar. Als er dan een mooi stukje muziek aan zat te komen, kneep ik even in haar hand. Zo genoten we samen in stilte en zonder woorden van de muziek, en van elkaar. Dat is toch rijkdom! Het zijn fantastische momenten die ik nooit meer vergeet. Ik kies ervoor om verder te leven in dat licht.

4. ONDERNEMEN BETEKENT ALTIJD 'JA' ZEGGEN

Ik kom uit een familie van ondernemers. mijn opa en oma Van Baarle gingen al met een grote kar langs de huizen aan de Segbroeklaan. Per theekopje (1 ons) verkochten ze de garnalen die ze thuis met de hand hadden zitten pellen. Het was mijn droom om samen met mijn vrouw een zaak te hebben, en die droom is uitgekomen.

Maartje kwam uit de kruidenierswereld en begreep heel goed hoe dat in zijn werk ging. Na een tijdje kregen we de kans onze eigen zaak te openen, aan de Reinkenstraat in Den Haag. Het was ons koninkrijk en dan had Maartje ook nog haar eigen koninkrijk hier thuis aan de Piet Heinstraat.

Mijn aandacht lag vooral bij de zaak. Mijn moeder had altijd gezegd: eerst dienen, dan verdienen. Nou, dat heb ik geweten. Dan hadden we de zaak bijna schoon, en ging Maartje vast naar huis om eten te maken.

Stond er ineens nog een klant op de stoep en die wilde alle kazen vacuüm verpakt. Nou, dan belde ik Maartje om te zeggen dat het nog wel een half uurtje ging duren. Nooit zei ik 'nee' tegen een klant. En Maartje zetten de piepers gewoon even uit.

Ze begreep het heel goed dat ik altijd maar 'ja' bleef zeggen tegen klanten. Hoe gek de vraag ook was of hoe ongeschikt het moment. Ze begreep het als de beste, en toch heb ik weleens het gevoel dat ik steken heb laten vallen. Mijn leven was erg gericht op de zaak, minder op thuis en de kinderen. Dat vind ik, als ik daar nu aan denk, heel erg... Het telkens maar bezig zijn met het verdienen van genoeg geld. Niks weggooien want dat is inkomstenderving. Stond ik daar weer met een dienblad vol blokjes kaas op de stoep voor de zaak, om de klanten van de supermarkt naar binnen te verleiden. Het vraagt veel om een zaak te runnen, van de ondernemer zelf maar net zo goed van het gezin.

5. KAAS IS MEER DAN VOEDSEL VOOR HET LIJF

Toen we afscheid namen van de zaak, was er een groot feest. We kregen een fantastisch boek vol lieve brieven en foto's van onze klanten. Ik kijk er nog steeds graag in. Door dat boek heb ik geleerd dat het verkopen van kaas meer is dan het verkopen van voedsel voor het lijf. Sommige klanten zagen ons als hun 'medicijn'. Ik schreef weleens mooie Bach cantates op het kaaspapier. Even kletsen bij de Van Baarle Kaas en je kon er weer tegenaan, dat soort dingen stonden in dat boek. Dat is toch echt fantastisch?!

De moeder van Maartje heeft me geleerd dat alles beter smaakt als er aandacht en liefde in zit. Zij dekte de tafel altijd prachtig en het was echt waar: het eten smaakt er nog beter door! Voor ons 25-jarig huwelijk spaarden Maartje en ik een duur servies bij elkaar. Ik eet er nog steeds van, liefst elke dag. Met de kaarsjes aan en een mooi gedekte tafel. Met aandacht en liefde wordt alles fijner. Probeer het maar eens.

6. ZONDER LIEFDE GAAT HET LEVEN NIET

Maartje was een fantastisch lief en harmonieus mens. Als vrouw, als moeder, als oma. We vulden elkaar fantastisch aan. En hadden allebei onze eigen dingen in en rond het gezin. Ik maakte vrijdagavond meestal het boodschappenbriefje voor het weekend want zondagavond was mijn kookavond. Maartje deed op woensdag de weekboodschappen. We hoefden het er niet eens met elkaar over te hebben. Het was een geoliede machine.

We zijn elkaar nooit kwijtgeraakt, wel eens tijdens een fietstochtje maar dat is een ander verhaal. Nee, als het even niet ging, dan ging één van ons een luchtje scheppen. Daarna praatten we er even over en was het weer goed. In een relatie moet je soms water bij de wijn doen. Met het klimmen van de jaren denk ik: zonde eigenlijk, dat we überhaupt weleens woorden hadden. Het was zo fijn samen.

Ik weet niet goed wat ons geheim is geweest. Misschien wel dat we elkaar in alle drukte bleven zien, als mens. Toen Maartje 50 werd, heb ik haar verrast met een diner en overnachting bij de Savelberg. Hartstikke sjiek! Toen ik 50 werd, heeft Maartje me meegevoerd naar het Kurhaus en vierden we een feest samen met vrienden en familie. We bleven elkaar en het leven vierten. De liefde vierten!

Ik weet niet waar Maartje nu is, ik hoop zo dat ik haar weer zal ontmoeten en kan omarmen. Ik droom nog regelmatig over haar en hoe ons leven was. Ze voelt dichtbij, haar stem kan ik me zo voor de geest halen en ik doe de dingen thuis graag zoals zij dat ook deed. Netjes opruimen, gezellig maken als er iemand langskomt, iets lekkers bij de koffie serveren. Zo probeer ik haar voort te laten leven. En dat is fijn om te doen.

Het is een cadeau om in liefde te leven met elkaar. En soms gaat dat vanzelf, soms moet je daar wat meer moeite voor doen. Zonder liefde gaat het leven niet, dat weet ik zeker.

7. FAMILIE IS EEN VERBAND

Je maakt van alles mee met elkaar als familie. Soms overkomt het je, soms heb je er zelf iets mee te maken. Soms is het prachtig en soms is het ingewikkeld. Het is een hele weg die je samen gaat. Ik ben altijd al ongelofelijk trots geweest op onze kinderen! Hun geboorte en ook de geboorte van onze kleinkinderen, het opgroeien, het is zo prachtig om dat mee te mogen maken.

Het is prachtig om te zien hoe zij hun leven leiden. Ieder op een eigen manier. Ariane en Ruud hebben allebei gesproken op de uitvaart van Maartje en ik was zo geraakt door wat ze zeiden. Krachtige, lieve, fijne mensen die zo goed konden vertellen over hoe ze zich voelden. Ik ben ongelofelijk graag met ze en ik ben er ook graag voor ze. Het oppassen op de kleinkinderen is echt een feest. Eerst samen met Maartje en gelukkig nu ook alleen. Even een ijsje kopen, samen naar de speeltuin, ik kan die routes dromen. Coco zei laatst: "Opa, bedankt voor de fijne middag." Dat is toch alles wat een mens nodig heeft?

Door te reizen, heb ik mijn eigen wereld beter leren waarderen. Maartje en ik gingen naar Vietnam, Tanzania, Zuid-Afrika, Suriname en Maleisië. Ik bewaar daar ongelofelijk fijne herinneringen aan, koester de avonturen die we hebben mogen beleven. Het reizen maakte me ook dankbaar: we hebben het hier heel erg goed met elkaar.

Het is belangrijk om je eigen wortels te leren waarderen, de geschiedenis van je familie te leren kennen. Mijn vader heeft gediend in Nederlands-Indië, tijdens de politionele acties. Daar werd thuis nooit over gesproken. Maartje en ik zijn naar Indonesië gegaan om het land te ruiken, de mensen te leren kennen en om te begrijpen wat mijn vader bedoelde met Java waar hij diende (en breder nog: wat oorlog was). Dat was voor mij een manier om me te verplaatsen in mijn vader, wie hij was en hoe zijn leven moet zijn geweest. Hij heeft me er zelf niet heel veel over verteld. Mijn opa De Vries zei weleens: je moet het leven vieren zoals het je overkomt. Dat probeer ik te doen. Sommige antwoorden komen nooit.

8. HET LEVEN IS GODDELIJK

Ik mocht niet van mijn moeder zeggen dat iets 'goddelijk' smaakt. Dat was spotten. Het zesde deel van het requiem van Brahms (Hebreeën 13:14) vind ik ontroerend als het over het geloof gaat: *'Wij hebben hier geen blijvende stad, maar zoeken de toekomstige.'* Ik leerde thuis, van mijn ouders, dat God een persoon is. Nu zie ik het meer als een geheel. Er is meer tussen hemel en aarde, maar dat is niet in woorden te vatten. God is overal. Op bergen en dalen.

Wie kent de waarheid? Wat is waar? Ik kan niet liegen, maar ik weet de waarheid ook niet. Wie ben ik om te zeggen dat een ander het niet juist heeft als hij of zij het goddelijke een andere naam geeft? Het is een cadeau om van een ander te weten wat zijn of haar ziel raakt. Misschien is alles wat wonderlijk is in het leven, wel goddelijk. Ik koester ieder lijntje van boven.

9. DE ZEE ZIEN MAAKT HET HOOFD LEEG

Ik leef nog steeds in de stad waar ik ook ben geboren. Gisteren wilde ik even mijn hoofd leegmaken en ging ik een stukje fietsen. Langs de Scheveningseweg, de Badhuisstraat door, via de Havenkade waar ik als kind speelde, langs de Katwijkstraat waar ik als kind nog een tijdje inwoonde bij mijn oma, langs de boulevard en de haven met talloze herinneringen. Soms kom ik iemand tegen die ik nog ken, dan maken we even een praatje.

Er ligt een hele geschiedenis in deze stad. Mijn geschiedenis. Door het fietsen in de stad, en dat doe ik graag en veel, kom ik weer terug bij mezelf. even de zee zien maakt het hoofd leeg.

10. ELKAAR OP WEG HELPEN

Optimisme is geen garantie dat het allemaal goed komt in het leven. Dat hoeft je mij niet te vertellen. Ik kan soms naïef zijn en heb lang gedacht en gehoopt dat ik hier samen met Maartje zou zitten, het is niet zo.

Toen ik zelf voor de bijl moest, voelde ik ook veel vertrouwen. Ik werd op maandag opgenomen en zou op dinsdag worden geopereerd. Met m'n koffertje onder de arm, ging ik in m'n eentje naar het Westeinde ziekenhuis. Kon niet anders: de zaak moest blijven draaien. Maartje werkte met een vervanger in de winkel. Ik probeerde nog vanalles uit te leggen en hij zei toen: "Ga maar, we redden ons er wel mee."

Eenmaal in het ziekenhuis kwam de dominee langs. We hebben samen gebeden, dat was fijn. 's Avonds na sluitingstijd kwam Maartje nog even op bezoek. We hebben samen gebeden en de woorden kwamen als vanzelf. Het was ontroerend mooi. En toen ging ze weer, op dat fietsje om te zorgen dat de winkel de ochtend erop weer open kon.

Ik ging onder het mes en Maartje stond kaas te verkopen, zo ging dat. Toen Maartje in de middag werd gebeld dat alles goed was verlopen, heeft ze een briefje op de deur gehangen: 'zo terug'. Ze kon me niet vinden in het ziekenhuis en liep een klant van ons tegen het lijf. Ze was natuurlijk een beetje in de war en hij was zo lief voor haar. Hij zei: 'Kom maar, ik breng je wel even naar Andries toe.' En ze vond me terug.

Een eindje met elkaar mee wandelen als het leven moeilijk is, misschien is dat wel mijn grootste koestering.

DEN HAAG, 14 MAART 2024

***IMMA ZANDBERGEN
SECRETARIS IMMATERIEEL ERFGOED***